

حسابداری محیط زیست

با رویکرد توسعه پایدار

منوچهر ویس، نخلت آباد

انتشارات رامان سخن

سرشناسه	:	۱۳۶۰-ویسی نصرت آباد، منوچهر
عنوان و نام پدیدآور	:	حسابداری محیط زیست: با رویکرد توسعه پایدار / منوچهر ویسی نصرت آباد.
مشخصات نشر	:	۱۳۹۹، تهران: رامان سخن
مشخصات ظاهری	:	۱۷۵ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴-۲۸-۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه: ص ۱۷۲ - ۱۷۵.
موضوع	:	حسابرسی زیست محیطی
موضوع	:	Environmental auditing
موضوع	:	توسعه پایدار
موضوع	:	Sustainable development
رده بندی کنگره	:	TD۱۹۴/۷
رده بندی دیویی	:	۵۷/۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۱۹۸۰۲

آدرس: تهران: خیابان انار - خیابان ۱۲ فروردین

تلفن: ۰۹۳۶۵۹۵۶۰۲۸

حسابداری محیط زیست با رویکرد توسعه پایدار

نویسنده: منوچهر ویسی نصرت آباد

صفحه آرای: شهره آذریوندپور

طراح جلد: عطاءالله فرجی - اسماعیل شریفی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴-۲۸-۰

انتشارات: تهران رامان سخن

نوبت چاپ: یکم، تابستان ۱۳۹۹

چاپ: مهرگان

تیراژ: ۳۰۰ عدد

نرخ: ۴۸۰۰۰ تومان

تمام حق و حقوق این کتاب برای مؤلف محفوظ می باشد.

فصل اول : تعاریف و مفاهیم

۱۵	مقدمه
۱۶	تعریف حسابداری
۱۷	مفهوم حسابداری محیط زیست
۱۸	تعریف پایداری
۲۰	تعریف توسعه پایدار
۲۱	حسابداری سبز
۲۲	مالیات سبز
۲۳	تعریف اخلاق زیست محیطی
۲۴	سواد زیست محیطی
۲۶	رفتارهای زیست محیطی
۲۷	افشاء زیست محیطی
۲۸	حسابداری و مدیریت محیط زیست
۲۹	سیستم حسابداری محیط زیست
۳۰	هزینه های زیست محیطی
۳۱	بهایابی سبز

فصل دوم - حسابداری و محیط زیست

۳۶	مقدمه
۳۸	تاریخچه حسابداری محیط زیست
۳۹	آموزش محیط زیست
۴۰	نگرش های نوین زیست محیطی
۴۱	هدف حسابداری سبز
۴۲	وظایف حاکم بر حسابداری سبز
۴۴	انزارهای اقتصادی در جهت حفاظت از محیط زیست
۴۴	مالیات سبز و اهداف آن

۴۵	انواع مالیات‌های محیط زیستی
۴۶	قابلیت‌های کاربرد مالیات سبز در اقتصاد
۵۴	طراحی و اجرای مالیات‌های زیست‌محیطی
۵۶	انواع مختلف حسابداری محیط زیست
۵۷	حسابداری درآمد ملی زیست‌محیطی
۵۷	حسابداری مالی زیست‌محیطی
۵۸	حسابداری مدیریت زیست‌محیطی
۵۸	خدمات حسابداری مدیریت زیست‌محیطی
۶۰	مؤایای حسابداری محیط زیست
۶۱	کاربردهای مختلف حسابداری زیست‌محیطی
۶۲	کاربرد حسابداری محیط زیست در حسابداری مدیریت
۶۶	حسابداری زیست‌محیطی در سطح ملی
۶۸	مسئولیت شرکت‌ها در قبال آسیب‌های زیست‌محیطی
۶۹	نقش مالیات در کاهش آلودگی‌های زیست محیطی
۷۱	روش‌های برخورد با هزینه‌های محیط زیست
۷۲	شناسایی زبان‌های زیست‌محیطی آینده
۷۳	پیاده‌سازی حسابداری زیست‌محیطی
۷۴	چارچوب حسابداری مدیریت زیست‌محیطی
۷۸	گزارشگری و حسابرسی محیط زیست
۸۱	موانع اجرایی حسابرسی محیط زیست
۸۲	مراحل تحول حسابداری زیست‌محیطی از نظر ماتریس
۸۳	عناصر اصلی یک سیستم مدیریت زیست محیطی
۸۴	اجرای هزینه‌های زیست‌محیطی
۸۵	رویکرد میان رشته‌ای در حسابداری محیط زیست
۸۶	وظایف مدیریت زیست‌محیطی
۸۸	خط مشی زیست‌محیطی در برابر نظارت زیست‌محیطی
۸۹	محاسبه هزینه‌های زیست‌محیطی
۹۰	مقررات حفاظت از محیط زیست

۹۱		حسابرسی محیط زیست
۹۲		ویژگیهای حسابرسی محیط زیست
۹۳		مزایای حسابرسی محیط زیست
۹۳		انواع حسابرسی محیط زیست
۹۵		مراحل حسابرسی محیط زیست
۹۵		ابزار و تکنیک‌های مورد استفاده در حسابرسی محیط زیست
۹۶		گزارش حسابرسی محیط زیست
۹۷		استانداردهای حسابداری توسعه پایدار
۹۸		حسابداری ذخایر در صورت بروز خسارت
۹۸		سنجش بر بایه برین در رده‌ها
۹۹		مبادله پسماندها و تاثیر آن بر صورت‌های مالی
۹۹		افشاگری
۱۰۰		مالیات بر زباله و ضایعات
۱۰۰		کاربردهای حسابداری محیط زیست
۱۰۱		هزینه‌های زیست محیطی و چگونگی برخورد با آن
۱۰۳		اصطلاحات حسابداری زیست محیطی
۱۰۳		هزینه‌های زیست محیطی
۱۰۶		مراحل اجرایی هزینه‌های زیست محیطی

فصل سوم - محیط زیست و الودگی زیست محیطی

۱۱۰		مقدمه
۱۱۰		محیط زیست
۱۱۲		دانش زیست محیطی
۱۱۶		مکاتب اخلاق زیست محیطی در جهان
۱۱۶		مکتب جهان شمولی اخلاق (یونیورسالیسم)
۱۱۷		دیدگاه نسبی گرایانه (رلوتیویسم)
۱۱۷		دیدگاه بوج گرای (نهیلیسم)
۱۱۸		دیدگاه اصالت سود (یوتیلاریسم)
۱۱۸		مدرتیسم و پست مدرتیسم

۱۱۹	دیدگاه‌های جهانی اخلاق و فلسفه زیست‌محیطی
۱۲۰	دیدگاه مسئولانه
۱۲۰	دیدگاه اصالت‌دهنده به حیات (بایوستریک) و بوم (اکوستریک)
۱۲۱	دیدگاه انسان‌مدارانه
۱۲۱	دیدگاه خداپاورانه
۱۲۳	اخلاق مهندسی و کندهای مربوط به آن
۱۲۴	رویکردهای اخلاقی محیط زیستی
۱۲۴	محیط زیست: رای‌سبز روشن
۱۲۴	محیط زیست: رای‌سبز تند یا سبز تیره
۱۲۵	جهانی‌شدن، سیاست سواد زیست‌محیطی
۱۲۷	سیر نظریه‌های و رویکردهای زیست‌محیطی
۱۳۱	سیر تاریخی نظریه‌پردازان محیط زیست
۱۳۴	تعریف آلودگی
۱۳۶	آلودگی از منظر حقوق محیط زیست
۱۴۰	آلودگی زیست‌محیطی
۱۴۰	انواع آلودگی‌های زیست‌محیطی
۱۴۰	آلودگی هوا
۱۴۱	آلودگی آب
۱۴۲	آلودگی خاک
۱۴۲	آلودگی صوتی
۱۴۲	آلودگی مغناطیسی
۱۴۳	آلودگی بصری
۱۴۳	تعیین میزان آلاینده‌های محیط زیست
۱۴۵	بررسی مفهوم خسارت در حقوق بین‌الملل محیط زیست
۱۴۸	انواع خسارت زیست‌محیطی
۱۵۰	مفهوم خسارات فرامرزی
۱۵۰	چارچگاه خسارات زیست‌محیطی در معاهدات بین‌المللی
۱۵۲	کنوانسیون مسئولیت فضا ۱۹۷۲

۱۵۲.....	کنوانسیون بین الملل حقوق دریا ۱۹۸۲.....
۱۵۳.....	کنوانسیون ۱۹۸۴ بروکسل در مورد مسئولیت مدنی نسبت به خسارت آلودگی نفتی.....
۱۵۳.....	کنوانسیون تنظیم اقدامات در مورد منابع معدنی جنوبگان ۱۹۸۸.....
۱۵۵.....	کنوانسیون ۱۹۸۹ در زمینه مسئولیت مدنی برای خسارت ناشی از حمل کالاهای خطرناک از طریق جاده، راه آهن و شناورهای ناوبری داخلی (CRTD).....
۱۵۵.....	کنوانسیون ارزیابی اثرات زیست محیطی در محیط فرامرزی ۱۹۹۱ (کنوانسیون اسپو).....
۱۵۶.....	پروتکل اصلاحی ۱۹۹۲ کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی خسارت آلودگی نفتی ۱۹۶۹.....
۱۵۷.....	هزینه های اقدام پیشگیرانه و خسارت ناشی از این اقدامات.....
۱۵۸.....	کنوانسیون مسئولیت بی در قبال خسارت ناشی از فعالیت های خطرناک برای محیط زیست.....
۱۶۰.....	کنوانسیون بین المللی مسئولیت جبران برای خسارت در ارتباط با حمل مواد خطرناک و سمی در دریا (کنوانسیون ۱۹۹۶ HNS۲۴).....
۱۶۱.....	کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی انبارهای نفتی ۲۰۰۱.....
۱۶۲.....	حفاظت محیط زیست.....
۱۶۳.....	تفاوت ها در نگرش به محیط زیست.....
۱۶۷.....	ارتباط انسان و محیط زیست.....
۱۶۹.....	تأثیر متقابل انسان و محیط.....
۱۷۰.....	تأثیر محیط زیست بر انسان.....
۱۷۱.....	تأثیر انسان بر محیط زیست.....
۱۷۲.....	زیبایی شناسی زیست محیطی.....
۱۷۶.....	آلودگی ها و کاهش عوامل آلوده کننده.....
۱۷۸.....	آلودگی محیط زیست و تخریب لایه ازن.....
۱۷۸.....	کنترل آلودگی ها.....
۱۷۹.....	اثرات مثبت و منفی جهانی شدن بر محیط زیست.....
۱۸۲.....	راهکارهای مناسب سیاستگذاری در مواجهه ی جهانی شدن و محیط زیست.....
۱۸۶.....	مدیریت و برنامه ریزی محیط زیست.....
۱۹۲.....	تکامل مدیریت زیست محیطی.....
۱۹۴.....	استقرار سیستم مدیریت زیست محیطی.....
۱۹۷.....	ماهیت مدیریت زیست محیطی.....
۲۰۰.....	مدیریت کیفیت جامع (TQM) و سیستم های مدیریت زیست محیطی.....

پیشگفتار

امروزه حسابداری زیست محیطی به سرعت در حال توسعه و پیشرفت است. بویژه در شرکت های بزرگ چند که دریافته اند محیط زیست مناسب، برای موفقیت در درازمدت ضروری است و برای بازماندن به آن حسابداری زیست محیطی ابزاری حیاتی شمرده می شود. در این راستا حسابداری زیست محیطی شامل مجموعه فعالیت هایی است که موجب افزایش توان سیستم های حسابداری در جهت شناسایی، ثبت و گزارشگری آثار ناشی از تخریب و آلودگی زیست محیطی می شود.

آنچه که در یک حوزه محیط زیست بر اساس مدیریت شاخص های مالی و حسابداری مطرح است، توسعه پایدار آن محیط است. توسعه پایدار شامل تعادل تلاش های محلی و جهانی در تامین نیازهای اساسی انسان بدون از بین بردن بیش از اندازه ی محیط زیست است. توسعه ی پایدار از جهاتی دیگر نشان دهندند سیاست پذیری و تصمیم سازی موثر و استفاده کارآمد از نوآوری است. با این فرآیند، تاثیرات منفی را با حفظ تعادل بین انعطاف پذیری زیست محیطی، رفاه اقتصادی و شور و هیجان فرهنگی به حداقل می رساند و بی شک همه ی این مسائل برای اطمینان از زنده ماندن یک سیاره ی مناسب برای همه ی موجودات در حال حاضر و در آینده است.

به لحاظ ساختاری این کتاب دارای چهار فصل است. فصل اول به تعاریف و مفاهیم اختصاص داده شده است. در این فصل به تعریف واژگان کلیدی و ضروری که در حوزه حسابداری و مدیریت محیط زیست کاربرد فراوان دارد، پرداخته شده است.

فصل دوم به بررسی رابطه حسابداری و محیط زیست اختصاص داده شده است. در این فصل به تشریح تمامی روابطی که در حوزه حسابداری و محیط زیست مطرح است، پرداخته شده است.

فصل سوم به شناخت محیط زیست، دیدگاه‌ها و تئوری‌های زیست‌محیطی، آلودگی‌های زیست‌محیطی و اثرات فعالیت‌های انسانی بر آلودگی زیست‌محیطی و راهکارهای مدیریت محیط زیست پرداخته شده است و در نهایت در فصل چهارم، توسعه پایدار محیط زیست و نقش علم حسابداری بر توسعه پایدار حوزه‌های زیست‌محیطی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در پایان بر خود لازم می‌دانم که از دوست گرامی و ارجمندم جناب آقای هادی نوری که در کلیه مراحل نگارش و تهیه کتاب راهنمای بنده بودند، کمال تشکر را داشته باشم. یقیناً هیچ کتابی عاری از خطا و اشتباه مفهومی نیست و در این راه انتقاد سازنده خوانندگان در نگارش مناسب آن کمک شایانی به نویسنده در آینده خواهد کرد. لذا از همه خوانندگان این کتاب درخواست می‌گردد در صورت مشاهده هر گونه اشکال و یا ارائه نکات اصلاحی آن به نویسنده گوشزد نمایند.